

בית המדרש "תורת דוד"
ע"ש הגה"צ רבי דוד בר חן זצ"ל - רבה של שדרות,
והרבנית רות בר חן ע"ה

"תורת דוד"

השיעור השבועי
פרשת תרומה
תשפ"ב

(שנה ו', גליון מס' 229)

שיעורי הרב אליהו בר חן
e0527191965@gmail.com | 052-719-1965

זמני כניסת ויציאת השבת:

רבינו תם:	יציאה:	כניסה:	
18:34	17:55	16:40	ירושלים:
18:31	17:56	16:55	תל אביב:
18:31	17:55	16:45	חיפה:
18:35	17:58	16:59	באר שבע:

הלימוד, מוקדש לרפואתם השלימה, של:

שמחה בת זוהרה
רות חפציבה בת פרלה
שושנה סולטנה בת מרים
אמירה בת נעמי
שרה בת סוליקא
דינה בת סוליקא
אסתר בת תמר

יוסף דהאן בן רחל
רפאל פנחס בן מרים רמו
משה בן אסתר
חיים נתן צבי בן שרה
מאיר בן נעמי
אפי בן קונפיטה
מרדכי בן רינה

פרשת תרומה התשפ"ב

"ברוך המקדש שמו ברבים"

א. "וידבר יהוה אל משה לאמר. דבר אל בני ישראל, ויקחו לי תרומה, מאת כל איש אשר ידבנו לבו, תקחו את תרומתי. וזאת התרומה אשר תקחו מאתם, זהב וכסף ונחשת. ותכלת וארגמן, ותולעת שני, ושש ועזים. וערת אילים מאדמים, וערת תחשים, ועצי שטים. שמן למאן, בשמים לשמן המשחה, ולקטרת הסמים. אבני שהם, ואבני מלאים, לאפד ולחשן. ועשו לי מקדש, ושכנתי בתוכם. ככל אשר אני מראה אותך, את תבנית המשכן ואת תבנית כל כליו, וכן תעשו" (שמות, כה', א' - ט').

ב. מיום בריאת העולם, נתאוה הקב"ה לשכון בתוך עם ישראל,

ולא עשה כן, אלא, בשעת בניית המשכן.

וכמאמר רבותינו ז"ל¹ :

"אמר רבי שמואל בר אבא, מהו ביום הראשון² ?

מן היום הראשון שברא הקדוש ברוך הוא את העולם, נתאוה לדור עם בריותיו בתחתונים.

ראה היאך פתיב בברית יום ראשון³, וינהי ערב וינהי בקר יום אחד,

יום ראשון אינו אומר, אלא יום אחד.

וכשם שאמר יום אחד, לאמר יום שנים, יום שלשה?

¹ במדבר רבה, פרשה יג', ו'.

² בפרשת נשא (במדבר, ז' - יב'), נאמר:

"ויהי המקריב ביום הראשון את קרבנו, נחשון בן עמינדב - למטה יהודה".

³ בראשית, א' - ה'.

אָלָא, לְמָה אָמַר יוֹם אֶחָד?

שְׁעַד שֶׁהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא הִיָּה יַחֲדֵי בְּעוֹלָמוֹ, נִתְאַוָּה לְדוֹר עִם בְּרִיּוֹתָיו בְּתַחְתּוֹנִים,
לֹא עָשָׂה כֵן,

אָלָא, כִּינּוֹן שֶׁהוֹקֵם הַמְּשֻׁכָּן, וְהַשָּׂרָה בּוֹ הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא שְׂכִינָתוֹ, וּבְאוֹ הַנְּשִׂאִים
לְהַקְרִיב,

אָמַר הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, יִפְתַּב שְׂפִיּוֹס זֶה נִבְרָא הָעוֹלָם".

ומבואר בדברי רבותינו ז"ל הללו:

שישנה הקבלה ישירה, בין בריאת העולם לבין בניית המשכן.

והנה, במסכת ראש השנה⁴, מצינו:

"רבי אליעזר אומר, בתשרי - נברא העולם ...

רבי יהושע אומר, בניסן - נברא העולם. בניסן - נולדו אבות".

והיינו:

שסבר רבי יהושע - שבריאת אדם הראשון, היתה בחודש ניסן⁵.

ויעויין מה שכתב⁶ רבינו המהר"ל זיע"א:

"ובפסיקתא יש⁷, 'מלאכת המשכן נגמר בכה' בכסלו, ולא הוקם עד א' בניסן',

ודבר זה, מפני שיאמרו כי מלאכת המשכן - היה דומה לבריאת עולם,

ודבר זה, תמצא במקומות הרבה בדברי חכמים ...

ומפני כי נברא העולם באחד בניסן, בגמר שלימותו, שהוא חודש האביב -

⁴ י' ע"ב, יא' ע"א.

⁵ יעויין בתוספות ד"ה "לתקופות" (שם, דף ח' ע"א), שכתבו כך.

ויעויין שם, שלדברי ר' יהושע, זמן בריאת העולם עצמה, היתה ב-כה' אדר.

⁶ "חידושי אגדות", שבת, דף יז' - בדפיו, ד"ה "ובפסיקתא".

⁷ פסקא "ותשלם כל המלאכה", סי' ה'.

ולכך, ראוי שיהיה בו הקמת המשכן, שכבר הוא עומד בשלימתו באחד בניסן",
ומבואר מדברי קודשו:

כעין דברינו, שאותה הקבלה ישירה, שבין בריאת העולם לבין בניית המשכן,
היא, על פי שיטתו של רבי יהושע, שבאחד בניסן נברא האדם.
ומשום כך, באותו היום שבו "נשלמה המלאכה", ירד הבורא ית"ש לדור עם
ברואיו.

ג. והנה, כל תכליתה של יציאת מצרים, היתה, לשם השראת שכינתו יתברך
בתוכינו.

דהנה, על הפסוקים ⁸, "וְשָׁכַנְתִּי בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, וְהִיְתִי לָהֶם לֵאלֹהִים. וַיִּדְעוּ כִּי
אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיהֶם, אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי אֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם - לְשֹׁכְנֵי בְּתוֹכָם, אֲנִי יְהוָה
אֱלֹהֵיהֶם", כתב רש"י הקדוש:

"לשכני בתוכם" - על מנת לשכון אני בתוכם".

וכעין זה כתב הרמב"ן ⁹:

"השלים הכתוב ספר בראשית, שהוא ספר היצירה, בחידוש העולם ויצירת כל
נוצר, ובמקרי האבות - שהם כעניין יצירה לזרעם,
מפני שכל מקריהם, ציורי דברים,
לרמוז ולהודיע - כל עתיד לבא להם.

ואחרי שהשלים היצירה, התחיל ספר אחר, בעניין המעשה - הבא מן הרמזים
ההם ...

והנה, הגלות איננו נשלם, עד יום שובם אל מקומם, ואל מעלת אבותם ישובו.

וכשיצאו ממצרים, אף על פי שיצאו מבית עבדים, עדיין יחשבו גולים,

כי היו בארץ לא להם, נבוכים במדבר.

⁸ שמות, כט', מה' - מו'.

⁹ בהקדמתו לספר "שמות".

וכשבאו אל הר סיני, ועשו המשכן,
ושב הקדוש ברוך הוא, והשרה שכירתו ביניהם,
אז שבו אל מעלות אבותם, שהיה סוד אלוה עלי אהליהם, והם הם המרכבה.
ואז נחשבו גאולים.
ולכן, נשלם הספר הזה בהשלימו עניין המשכן, ובהיות כבוד ה' מלא אותו
תמיד".

ד. בגודל מעלת המשכן וכליו, מצינו כמה מדרשים, וכדלהלן.
א. על הפסוק ¹⁰, "דבר אל בני ישראל, ויקחו לי תרומה, מאת כל איש אֶשֶׁר
יִדְבְּנוּ לָבוֹ, תִקְחוּ אֶת תְּרוּמָתִי", דרשו רבותינו ז"ל ¹¹:
"רבי ברכיה, פתח ¹², 'לך ה' הגדלה והגבורה וגו' כי כל בשמים ובארץ,
אתה מוצא, כל מה שפרא הקדוש ברוך הוא למעלן, ברא למטון.
למעלן, זבול וערפל, שנאמר ¹³, 'וראה מזבל קדשך'. ערפל ¹⁴, 'ומשה נגש אל
הערפל - וכתוב ¹⁵, 'הבעד ערפל ישפוט',
למטון, 'אז אמר שלמה, ה' אמר לשפן בערפלי ¹⁶. וכתוב ¹⁷, 'בנה בניתי בית זבל
לך'.
למעלן, 'שרפים עמדים ממעל לו' ¹⁸,

¹⁰ שמות, כה' - ב'.

¹¹ שמות רבה, פרשה לג', ד'.

¹² דברי הימים א', כט' - יא'.

¹³ ישעיה, סג' - טו'.

¹⁴ שמות, כ' - יח'.

¹⁵ איוב, כב' - יג'.

¹⁶ מלכים א', ח' - יב'.

¹⁷ מלכים א', ח' - יג'.

לְמַטּוֹן, יַעֲצִי שְׁטִים לְמַדִּים, ¹⁹ .
לְמַעַלּוֹן, פְּרוּבִים, שְׁנַאֲמֵר ²⁰ , יֵשֵׁב הַפְּרָבִים,
לְמַטּוֹן, יִהְיוּ הַפְּרוּבִים, ²¹ .
לְמַעַלּוֹן, יִהְיוּ אֲוֹפְנִים יִנְשְׂאוּ לְעַמְתָּם, ²² ,
לְמַטּוֹן, יִמְעַשֶׂה הָאוֹפְנִים כְּמַעֲשֵׂה אוֹפֵן הַמְּרַכְבָּה, ²³ . וְכֵן ²⁴ , יִהְיֶה אוֹפֵן אֶחָד
בְּאַרְצִי.
לְמַעַלּוֹן, ה' בְּהִיכַל קִדְשׁוֹ, ²⁵ ,
לְמַטּוֹן, יִהְיֶה הוֹי, ²⁶ .
לְמַעַלּוֹן, מַלְכֵי צְבָאוֹת יִדְדוֹן יִדְדוֹן, ²⁷ ,
לְמַטּוֹן, יִצְאוּ כָּל צְבָאוֹת הוֹי, ²⁸ .
לְמַעַלּוֹן, יִהְיֶה רִקִּיעַ בְּתוֹךְ הַמַּיִם, ²⁹ ,
לְמַטּוֹן, יִהְיֶה בְּדִילָה הַפְּרָכֶת לְכֶם, ³⁰ .

¹⁸ ישעיה, ו' - ב'.

¹⁹ שמות, כו' - טו'.

²⁰ ישעיה, לד' - טז'.

²¹ שמות, כה' - כ'.

²² יחזקאל, א' - כ'.

²³ מלכים א', ז' - לג'.

²⁴ יחזקאל, א' - טו'.

²⁵ תהילים, יא' - ד'.

²⁶ שמואל א', א' - ט'.

²⁷ תהילים, סח' - יג'.

²⁸ שמות, יב' - מא'.

²⁹ בראשית, א' - ו'.

לְמַעַן, 'פֶּסַח ה' ,³¹

לְמַטּוֹן, 'פֶּסַח כְּבוֹד, מְרוֹם מֵרָאשׁוֹן, מְקוֹם מְקַדְּשָׁנוּי³² .

לְמַעַן, 'הַיֵּשׁ מִסֶּפֶר לְגְדוּדָיו'³³ ,

לְמַטּוֹן, 'וַיִּשְׁנֵי אֲנָשִׁים שָׂרֵי גְדוּדִים'³⁴ .

לְמַעַן, 'וּסְפָר הַכּוֹכָבִים'³⁵ ,

לְמַטּוֹן, 'וְהִנֵּכֶם הַיּוֹם כְּכּוֹכְבֵי הַשָּׁמַיִם לְרַבִּי'³⁶ .

לְמַעַן, 'וְהִנֵּה הָאִישׁ לְבוּשׁ הַבְּדִים'³⁷ ,

לְמַטּוֹן, 'כְּתַנְתָּ בַד קֹדֶשׁ לְבָשִׁי'³⁸ .

לְמַעַן, 'חֲנֹה מְלֹאֵךְ ה' ,³⁹

וּלְמַטּוֹן, 'כִּי מְלֹאֵךְ ה' צְבָאוֹת הוּא'⁴⁰ .

לְמַעַן, 'בְּמִלְקָחִים לְקַח מֵעַל הַמְּזֻבָּח'⁴¹ ,

וּלְמַטּוֹן, 'מְזַבַּח אֲדָמָה תַעֲשֶׂה לִּי'⁴² .

³⁰ שמות, כו' - לג'.

³¹ דברי הימים א', כט' - כג'.

³² ירמיה, יז' - יב'.

³³ איוב, כה' - ג'.

³⁴ שמואל ב', ד' - ב'.

³⁵ בראשית, טו' - ה'.

³⁶ דברים, א' - י'.

³⁷ יחזקאל, ט' - יא'.

³⁸ ויקרא, טז' - ד'.

³⁹ תהילים, לד' - ח'.

⁴⁰ מלאכי, ב' - ז'.

⁴¹ ישעיה, ו' - ז'.

לְמַעַן, וְיִמְתַּחַם כָּאֵל לְשַׁבַּת⁴³,

לְמַטּוֹן, יְמַה טָבוּ אֶהְלִיךָ יַעֲקֹב⁴⁴.

לְמַעַן, נוֹטָה שָׁמַיִם כִּירִיעָה⁴⁵,

וּלְמַטּוֹן, יַעֲשֶׂר יִרְיעַתִּי⁴⁶.

לְמַעַן, וְיִנְהַוְרָא עִמָּה שָׂרָא⁴⁷,

לְמַטּוֹן, שְׁמֹן זֵית זָךְ כְּתִית לְמַאֲוֵר⁴⁸.

וְלֹא עוֹד, אֶלָּא שְׁחַבִּיבִין כָּל מָה שְׁלִמְטוֹן מְשָׁל לְמַעַן -

תִּדַע לָךְ, שֶׁהַנִּיחַ מָה שְׁלִמְטוֹן, וְיִרְדַּ בְּשִׁלְמְטוֹן,

שְׁנֵאמַר⁴⁹, 'וְעָשׂוּ לִי מִקֶּדֶשׁ וְשִׁכְנֵתִי בְּתוֹכְכֶם'."

ב. על הפסוק הנ"ל, מצינו לדרשת רבותינו ז"ל⁵⁰:

"מי שנאמר בו⁵¹ 'להי הארץ ומלואה' ... הוא צריך לבשר ודם?

אלא, שחומד לישראל לשרות שכינתו בהם, כאב שמחמד לבניו,

לכך נאמר, 'ויקחו לי'."

ג. עוד דרשו רבותינו ז"ל⁵²:

⁴² שמות, כ' - כד'.

⁴³ ישעיה, מ' - כב'.

⁴⁴ במדבר, כד' - ה'.

⁴⁵ תהילים, קד' - ב'.

⁴⁶ שמות, כו' - א'.

⁴⁷ דניאל, ב' - כב'.

⁴⁸ שמות, כז' - כ'.

⁴⁹ שמות, כה' - ח'.

⁵⁰ ילקוט שמעוני, רמז שסג'.

⁵¹ תהילים, כד' - א'.

"דבר אחר, 'דבר אל בני ישראל ויקחו תרומה' - אין כתיב כאן, אלא 'ויקחו לַ תרומה',

כל דבר שנאמר בו 'לִי', בעולם הזה ובעולם הבא".

והנה, על הפסוק ⁵³, "תבאמו ותטעמו בהר נחלתך, מִכּוֹן לְשִׁבְתְּךָ פְּעֻלַת יְהוָה, מִקְדָּשׁ אֲדַנִּי כּוֹנְנֵנוּ נְדִיד", דרשו רבותינו ז"ל ⁵⁴ :

"חכמי ישראל אמרו -

מִיָּפֶן רֵאִיָּה, שִׁמְקוֹם מִקְדָּשׁ שֶׁל מֵטָה - מִכּוֹון כּוֹנֵד מִקְדָּשׁ שֶׁל מַעֲלָה" ⁵⁵,

ובביאור העניין, כתב ⁵⁶ ה"אלשיך הקדוש" זיע"א, בהקדם קושיא עצומה:

"הנה, תצילנה אזנים משמוע כדבר הזר הזה,

כי איזה הדרך ישכון אור שכינתו יתברך בארץ הלזו, במקדש כוננו בני האדם",

ותירץ, וז"ל:

"הנה, תשובתו בצדו ... כי שם שער השמים, מקום ... הורדת השפע העליון
להאיר על הארץ ולדרים עליה,

ומאז נברא העולם, שרתה שכינה במקום ההוא,

כי על כן שם הקריבו את קרבנם אדם ונח, ואברהם את יצחק בנו.

והטעם, כי הוא מכוון כנגד בית המקדש של מעלה ...

ועל כן, לא יפלא שבתו יתברך במקדש אשר על הארץ,

⁵² ילקוט שמעוני, הנ"ל.

⁵³ שמות, טו' - יז'.

⁵⁴ פסיקתא זוטרית, שמות, פרק כג'.

⁵⁵ וכן כתב רש"י ז"ל, על פסוק זה.

⁵⁶ על הפסוק (שמות, כה', ח' - ט'):.

"ועשו לי מקדש, ושכנתי בתוכם. ככל אשר אני מראה אותך, את תבנית המשכן ואת תבנית כל כליו, וכן תעשו".

כי שם ביתו יתברך העליון - כאילו יושב בשני העולמות כאחד".

ה. כתב ⁵⁷ רבינו האר"י זיע"א :

"ושכינה בתחתונים צורך גבוה היא, כי שכינת עוזו מתאזק לשכון כבוד בארצנו".

ובעצם עניין גבוה ונשגב זה, יש להבין :

א. מפני מה, השראת השכינה בתחתונים הוא צורך גבוה?

והלא, לפי קטנות השגתינו, היה צריך הקב"ה לדור בעליונים,

שכן, שם מקום השרפים והאופנים, שהם משרתיו עושי רצונו.

ב. על הפסוק ⁵⁸, "דַּבֵּר אֶל כָּל עַדְת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, וְאֶמְרָתְ אֲלֵהֶם, קְדָשִׁים תִּהְיוּ -

כִּי קְדוֹשׁ אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם", דרשו רבותינו ז"ל ⁵⁹ :

"יכול כְּמוֹנִי?

תלמוד לומר, 'כִּי קְדוֹשׁ אֲנִי' -

קְדָשִׁתִּי, לְמַעַלְהָ מִקְדָּשְׁתְּכֶם",

והדבר צריך ביאור :

איזה צד היה לנו להגיד "יכול כְּמוֹנִי".

ג. בכמה מקומות בדברי רבותינו ז"ל, מצינו שהאדם יכול לקדש :

א. במסכת גיטין ⁶⁰, מצינו, "כל דמקדש, אדעתא דרבנן מקדש",

והיינו :

שאדם שְׂמַקְדֵּשׁ אִשָּׁה, מְקַדְּשָׁהּ עַל דַּעַת חַכְמֵי יִשְׂרָאֵל.

ב. במסכת קידושין ⁶¹, מצינו, שלשון קידושין באשה - שתקנו רבנן :

⁵⁷ "ליקוטי תורה", פרשת בראשית.

⁵⁸ ויקרא, יט' - ב'.

⁵⁹ ויקרא רבה, פרשה כד', ט'.

⁶⁰ לג' ע"א.

הוא, "דאסר לה אכולי עלמא כהקדש"⁶².
והנה, לשון השם "מְקַדְּשׁ", נגזר ממילת "מְקַדְּשׁ":
וביאור הדבר, הוא, שעל ידי ה"מְקַדְּשׁ", הקב"ה "מְקַדְּשׁ את עמו ישראל.
ולפי זה, הדבר צריך ביאור:
היאך יכול האדם לְקַדְּשׁ אשה,
והלא, פעולה זו, היא פעולה שעושה רק הקב"ה⁶³.
ז. על הפסוק⁶⁴, "וַיְבָרֵךְ אֶל כָּל עַדְתּוֹ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, וְאֶמְרַתְּ אֲלֵהֶם - קְדָשִׁים תִּהְיוּ,
כִּי קְדוֹשׁ אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם", כתב רש"י הקדוש:

⁶¹ ב' ע"ב.

⁶² בתוספות ד"ה "דאסר לה אכולי עלמא כהקדש", נתקשו:

שאם אוסר האדם את האשה כהקדש, היאך יכול להתחתן עמה?

ותירצו, וז"ל:

"הרי את מקודשת לי - כלומר, להיות לי מקודשת לעולם, בשבילי ...

ופשטא דמילתא, 'מקודשת לי' - מיוחדת לי ומזומנת לי".

⁶³ ב"שם משמואל" (פרשת מטות, תרעד') כתב, וז"ל:

"הנה, קידושין - דאסר לה אכולי עלמא כהקדש ...

יש להבין, איך יש כח ביד איש לקדש את האשה?

ולשון זה מצינו בהשם יתברך, 'מְקַדְּשׁ את ישראל', אבל איך מְקַדְּשׁ את האשה?

אבל הטעם כנ"ל, שהוא באמצעות גדולי ישראל -

זוה, 'כל דמקדש אדעתא דרבנן מקדש',

וכאשר אינם רוצים, שוב אין לו הכח לקדש, וקידושיו בטליו".

והנה, דבריו הקדושים, מיישבים את קושייתנו זו,

ברם, בהמשך מאמר זה, נבאר את העניין באופן אחר.

⁶⁴ ויקרא, יט' - ב'.

"קדשים תהיו' - הוו פרושים מן העריות ומן העבירה".

ומבואר:

שפירוש המילה "קדוש", הוא "פְּרוֹשׁ - וְנִבְדָּל".

וכפי שכתב⁶⁵ רבינו המהר"ל זיע"א, וז"ל:

"כי קדוש שמו' - מוֹרָה שהוא יתברך נבדל מכל הנמצאים,

שזהו ענין הקדוש בכל מקום, ודבר זה מבואר במקומות הרבה מאוד.

וכאשר מְקַדֵּשׁ שמו יתברך, אז שמו יתברך מיוחד ונבדל מכל הנמצאים - מוֹרָה
על מלכותו יתברך,

כי המלך הוא נבדל משאר העם".

והנה, כתב⁶⁶ רבינו בחיי זיע"א:

"ידוע, כי המשכן וכליו, הכל ציורים גופניים, להתבונן מהם ציורים עליונים
שהם דוגמא להם.

ומכלל הענינים הנפלאים הנכללים בו, הוא, מה שתמצא המשכן על שלושה
חלקים,

לפנים מהפרכת,

חוץ לפרכת, שהוא אהל מועד,

חצר המשכן, כנגד המציאות -

שנחלק לשלושה חלקים, עולם המלאכים, עולם הגלגלים, עולם השפלים.

וכן מצינו האדם, שהוא עיקר הכל, שהוא דוגמת המציאות בשלושה חלקיו,
ונקרא עולם קטן,

והוא נחלק לשלושה חלקים, עולם הדיבור, ועולם החיות, ועולם הטבע" וכו'.

⁶⁵ בספרו הקדוש "גבורות השם", פרק מב'.

⁶⁶ בפירושו עה"ת. שמות, כה' - ט'.

ועייין עוד כעין זה מה שכתב רבינו המלב"ם זיע"א, בפירושו על פרשתינו - סדר רמזי המשכן.

ותורף דבריו הקדושים, הם :
שהמשכן מכוון כנגד גופו של האדם,
וממילא, כאשר האדם מתקדש מלמטה, הרי הוא פרוש ונבדל משאר בני אדם,
ואזי, הוא מתחבר אל הקדוש ברוך הוא בתכלית השלמות.
ולפיכך, נוכל להשכיל ולהבין, מפני מה יש בכוחו של האדם לקדש :
שכן, בשעה שהוא עצמו מתקדש, הרי הוא מתְדַבֵּק במידותיו של הקדוש ברוך
הוא,
עד כדי כך, שהיה לנו צד, של "יכול כמוני" -
שכן, אם שייכת בו באדם, קדושה, פרישות, וְהַבְדָּלוֹת,
וממילא, על ידי כך, יש לו התחברות אל הבורא ית"ש,
כביכול, הוא יכול להתקדש בקדשת בוראו.
ולזה, השיב הקדוש ברוך הוא :
"קדושתי למעלה מקדושתכם",
שכן, אני הוא שמאציל עליכם קדושה.
ובזה יובן גם כן, מה שכתב ⁶⁷ רבינו האר"י ז"ל :
"ושכינה בתחתונים צורך גבוה היא, כי שכינת עוזו מתאזק לשכון כבוד בארצנו",
שכן, הַמְקַדֵּשׁ מְקַדֵּשׁ אֶת עַם יִשְׂרָאֵל,
וכאשר האדם מתקדש מלמטה, אזי הוא מגיע לידי אותה קדושה, פרישות
וְהַבְדָּלוֹת,
והרי, הוא מתְדַבֵּק במידותיו של הקדוש ברוך הוא,
ומשכך, חפץ הקדוש ברוך הוא, לשרות עם ברואיו העושים ומקיימים את רצונו.

⁶⁷ "ליקוטי תורה", פרשת בראשית.

ח. במאמרו של דוד העי"ה ⁶⁸, "הבו ליהנה משפחות עמים, הבו ליהנה כבוד וְעוֹ",

צריכים אנו להתבונן, מהו "כבוד".

והנה, הדבר שגורם לאדם בעולם הזה - כבוד, הוא כסף וזהב,

וכמאמרו של שלמה העי"ה ⁶⁹, "וְאֶמְרָתִי אָנִי, טוֹבָה חֲכָמָה מִגְבוּרָה, וְחֲכַמַת הַמַּסְכֵּן בְּזוּיָה" ⁷⁰, וְדַבְּרִי אִינָם נִשְׁמָעִים".

ברם, לא כן הוא הדבר, אצל הבורא יתברך:

שכן בארמית, הלשון "כבוד", מתורגם למילת "יקר",

והוא עניין שבח להקדוש ברוך הוא.

וכמו שכתב ⁷¹ התנא הקדוש - יונתן בן עוזיאל:

"הבו איקר ורבותא, קדם אלהנא".

⁶⁸ תהילים, צו' - ז'.

⁶⁹ קהלת, ט' - טז'.

⁷⁰ יעויין ב"מדרש תנאים" (דברים, טו' - ז'), שפירש פסוק זה על מסכן בממון:

"שבעה שמות נקראו לו -

עני, אביון, מסכן, דל, מך, רש, ודרך.

עני - כמשמעו.

אביון - שהוא רואה דבר ואינו אוכל, רואה דבר ואינו שותה, תאיב לכל.

מסכן - שהוא בזוי לכל, היך מא דאת אמר (קהלת, ט' - טז') - 'וחכמת המסכן בזויה'.

דל - שהוא מדולדל מנכסיו.

דב - שהוא מדוכרך.

רש - שהוא מתרושש.

מך - שהוא [מך] לפני כל, כאסקופה התחתונה".

⁷¹ דברים, לב' - ג'.

וכן כתב ⁷² רבי ישראל נג'ארה זיע"א, בפיוט הקדוש והנשגב "י-ה רבון עלם":

"אַלְהָא דִּי לִיָּה יְקָר וַיְרַבּוּתָא, פְּרוּק ית עֲנָד מְפּוּס אַרְיָוּתָא,

וְאַפִּיק ית עֲמָד מְגו גְלוּתָא, עֲמָד דִּי בְחַרְתָּ מְכָל אֲמַנָּא."

והנה, כאשר האדם שוקל דבר מסויים בדעתו:

אותו הדבר, מְכַנֶּה בשם "כְּבֹד רֵאשִׁי".

והנה, בפרשת כי תשא ⁷³, ציוונו הבורא ית"ש, לתת "מחצית השקל" לצורך מלאכת המשכן,

והנה, "שְׁקָל", הוא, מלשון "שְׁקוּל דַּעַת",

להורות לאדם, שכל עבודה בעבודת ה' שלו, צריכה להעשות "בְּשְׁקוּל דַּעַת וּבְכְבֹד רֵאשִׁי", לכבוד ה' יתברך,

וכאשר האדם עושה כן, הרי הוא בא לידי "קדושה, פרישות, וְהַבְדָּלוּת".

ט. כתב ⁷⁴ רבינו יהודה הלוי זיע"א, וז"ל:

⁷² היה רבה של העיר עזה, בתקופת האר"י ז"ל.

ומספרים, שהאר"י הקדוש זיע"א, אמר עליו:

שכאשר הוא היה יושב ושר בשבת, היו כיתות של מלאכי השרת באות לשמוע את השירים שלו, משום שזה היה דבר כל כך מרומם.

⁷³ שמות, ל', יא' - טז'.

⁷⁴ כעין זה, כתב רבינו, בספר הכוזרי (סוף מאמר חמישי, כד' - כה'), וז"ל:

"אמר הכוזרי, לפנים היית בוחר בחירות,

ואני רואה אותך עתה שאתה רוצה להוסיף עבדות וחובות שתהיה חייב בהם כשתדור בארץ ישראל, ממצוות שאין אתה חייב בהם הנה.

אמר החבר, אבל אני מבקש החירות מעבדות הרבים, אשר אני מבקש רצונם ואיננו משיגו, ואפילו אם אשתדל בו כל ימי חיי, ואילו הייתי משיגו לא היה מועיל לי,

רוצה לומר, עבדות בני אדם ובקשת רצונם - ואבקש עבדות אחר, יושג רצוני בטורח מעט, והוא מועיל בעולם הזה ובבא, והוא רצון האלוקים, ועבודתו הוא החירות האמיתי, וההשפלה לו הוא הכבוד על האמת".

"עֲבָדֵי זְמַן, עֲבָדֵי עֲבָדִים הֵם,

עֶבֶד אֲדֹנָי הוּא לְבַד חֲפָשִׁי.

עַל כֵּן בְּבִקֵּשׁ כָּל-אֲנוּשׁ חֲלָקוֹ,

חֲלָקֵי אֲדֹנָי, אֲמָרָה נִפְשִׁי ⁷⁵."

והנה, מאמר זה מתאר את האדם, כעבד של הזמן,

שכן, האדם מוגבל במגבלות הזמן שקצב לו הקב"ה,

ורק על ידי עבדות להקב"ה, ניתן להשיג חופש משיעבוד זה.

והנה, הביטוי "עֲבָדֵי עֲבָדִים", רומז לדרשת רבותינו ז"ל ⁷⁶, על הפסוק ⁷⁷, "כִּי לִי

בְּנֵי יִשְׂרָאֵל עֲבָדִים, עֲבָדֵי הֵם":

"ולא עבדים לעבדים",

מחמת, שגם הַזְמַן, הוא עֶבֶד להקב"ה,

ובמקום שיהיה האדם משועבד לַזְמַן, שגם הוא נחשב ל-עֶבֶד בעצמו,

על האדם להיות עֶבֶד ישירות להקב"ה.

וכעין דברים נשגבים ונעלים אלו, כתב ⁷⁸ רבינו אברהם אבן עזרא זיע"א, וז"ל:

"דע, כי כל בני אדם עבדי תאות העולם.

והמלך האמיתי, שיש לו נזר ועטרת מלכות בראשו -

כל מי שהוא חפשי מן התאות."

והנה, את שורש המילה עֶבֶד, אפשר לבאר ב-ב' אופנים:

⁷⁵ ע"פ הפסוק האמור במגילת איכה (ג' - כד'):

"חֲלָקֵי אֲדֹנָי אֲמָרָה נִפְשִׁי, עַל כֵּן אוֹחִיל לוֹ".

⁷⁶ בבא מציעא, י' ע"א.

⁷⁷ ויקרא, כה' - נה'.

⁷⁸ במדבר, ו' - ז'.

- א. "עֲבָד" - שהוא מרצונו של האדם,
וכמו שאומרים על אדם פלוני, אדם זה הוא עובד ה'.
- ב. "עֲבָד" - שהוא בעל כורחו של האדם, והוא מלשון נֶעְבַּד,
וכפי שמצינו בפרשת "עגלה ערופה"⁷⁹, "וְהָיָה הָעִיר הַקְּרֹבָה אֶל הַחֹלֵל, וְלָקְחוּ זִקְנֵי
הָעִיר הַהוּא עֲגֹלַת בָּקָר, אֲשֶׁר לֹא עֲבָד בָּהּ, אֲשֶׁר לֹא מְשַׁכָּה בְּעָלֶי".
וכאשר האדם הוא עֲבָד להקב"ה, הרי הוא עֲבָד מרצונו,
ברם, כאשר הוא עֲבָד לתאוותיו, הרי הוא בבחינת "עֲבָד", בעל כורחו.
והנה, רק על ידי "עבודה", יכול האדם להגיע לידי תוצאות,
וכמאמרו של רבי יצחק⁸⁰, "יגעתי ומצאתי, תאמן".
ומשום כך, ציוונו הבורא ית"ש, שְׁתַּעֲשֶׂה הַתְּרוּמָה עַל יְדֵי "נדבת הלב":
וכמאמר הכתוב⁸¹, "קָחוּ מֵאֲתֶכֶם תְּרוּמָה לַיהוָה, כֹּל נְדִיב לְבָבוֹ - יִבְיָאֶה אֶת
תְּרוּמַת יְהוָה, זָהָב וְכֶסֶף וְנַחֲשֶׁת",
כי כאשר הדבר נעשה ללא רצון, אזי, אין אהבה בעצם עשיית הדבר,
וממילא, אי אפשר להגיע לידי שלמות העבודה⁸².

ג. לאור האמור בדברינו, נוכל להבין את מאמר רבותינו ז"ל⁸³:
"איש ואשה שזכו, שכינה בהם"⁸⁴,

⁷⁹ דברים, כא' - ג'.

⁸⁰ מגילה, ו' ע"ב.

⁸¹ שמות, לה' - ה'.

⁸² וכפי שידוע, ש"רצון" בא יחד עם "אהבה",

וכמו שאנו אומרים בתפילות של שבת קודש, "בְּאַהֲבָה וּבְרָצוֹן".

⁸³ סוטה, יז' ע"א.

⁸⁴ שם בגמרא:

"דריש רבי עקיבא, איש ואשה, זכו - שכינה ביניהן, לא זכו - אש אוכלתן".

שכן, על ידי שיש בהם "אֶהְבֶּה וְרָצוֹן",
אזי, שניהם כאחד, יכולים להגיע לידי קדושה וטהרה.
ועל ידי כך, בכוחם להגיע לידי תכלית העבודה, הנעשית ב"כְּבֹד רֵאשׁ",
וממילא, ביתם, נעשה מעון לשכינתו יתברך.
יתן ה' יתברך, שנזכה להגיע לידי תכלית העבודה, בקדושה, בטהרה, וּבְכֹד רֵאשׁ,
ועל ידי כך, נזכה להשראת שכינתו יתברך בתוכנו,
בזמן זה - בכלל,
ובבניין בית קודשינו ותפארתנו - בפרט. אמן.

ופירש רש"י, ז"ל:

"שכינה ביניהם - שהרי חילק את שמו ושיכנו ביניהן, יו"ד באיש, וה"י באשה,
לא זכו אש אוכלתן. - שהקב"ה מסלק שמו מביניהן, ונמצאו אש ואש".

לזכרון עולם בהיכל ה'

- הגה"ק רבי רפאל משה אלבאז בן רבי שמואל זיע"א
- רבי אברהם איבגי בר רחמה זצ"ל
- רבי שלום איבגי בר רחמה זצ"ל
- רבי חנניה אדרי בר מימה זצ"ל
- רבי רחמים אדרי בר ביחה שמחה זצ"ל
- רפאל סיבוני בר גרסיה ז"ל
- משה חיון בר קוקה ז"ל
- דב לוסטרניק בר אביבה ז"ל
- שלמה בר אסתרלייה ז"ל

~~~

- הצדקת מזל טוב אלבאז (לבית סודרי) בת רבקה ע"ה
- הצדקת ברוריה מויאל בת חוה ע"ה
- זוהרה פרץ (לבית כהן) בת רחל ע"ה
- מזל טוב סיגלר (לבית עובדיה) בת זוהרה ע"ה
- רחל עמוס (לבית מלכה) בת אסתרלייה ע"ה
- אליס חוה עישה לוי (לבית סיבוני) בת גרסיה ע"ה
- חנה בת ליליאן ע"ה
- קונפיטה בת דינה ע"ה
- חנה אילוז בת פרחא ע"ה
- איילה בת נעמי ע"ה